

FÖRDJUPNING

Barometerindikatorn sammanfattar företagens och hushållens syn på ekonomin

Från och med februari 2007 publicerar Konjunkturinstitutet en ny indikator, Barometerindikatorn. Det finns två viktiga mål för denna nya indikator:

1. Den ska sammanfatta företagens och hushållens syn på ekonomin och på ett lättolkat och korrekt sätt mäta det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin.
2. Den ska utnyttja informationen i alla Konjunkturinstitutets barometrar och spegla dem på ett transparant sätt.

Förlagan till Barometerindikatorn är EU-kommissionens ESI, Economic Sentiment Indicator, som finns utförligt beskriven på kommissionens hemsida.⁵ Barometerindikatorn har medelvärdet 100 och standardavvikelsen 10. Om man antar att Barometerindikatorn har en normalfördelning blir tolkningarna av utfallen raka och enkla. Värden över 100 motsvarar en starkare ekonomi än normalt; värden över 110 motsvarar en mycket starkare ekonomi än normalt, eftersom dessa värden förekommer bara i 16 procent av observationerna i Barometerindikatorn. Värden under 100 respektive under 90 har motsvarande tolkning i termer av svagare och mycket svagare ekonomi än normalt.

BAROMETERINDIKATORN GER EN BILD AV STÄMNINGSLÄGET I DEN SVENSKA EKONOMIN

Barometerindikatorn avser att ge ett sammanfattande mått på det aktuella stämningläget i den svenska ekonomin, med hjälp av enkäter till hushåll och företag. Utgångspunkten är svaren på de frågor som också ingår i konfidensindikatorerna för Hushållsbarometern och de olika Företagsbarometrarna. Barometerindikatorns informationsbas är visserligen bred, men inte tillräckligt bred för att täcka hela försörjningsbalansen i nationalräkenskaper. Till exempel saknas information om den offentliga sektorn. Men för att ändå ge en fingervisning om Barometerindikatorns egenskaper används i fortsättningen förändringen av BNP som måttstock. Barometerindikatorn ger information om ett kvartal 2–5 månader innan BNP-tillväxten för samma kvartal publiceras av SCB. I det följande analyseras hur Barometerindikatorn kan användas vid bedömningar av BNP-tillväxten.

⁵ EU publicerar även ESI för Sverige. Av främst tekniska skäl kommer Barometerindikatorn inte att anta samma värden som detta ESI. Exempelvis definieras hushållens förtroendeindikator annorlunda, säsongrensningarna är olika m.m.

I ett första steg skattas den kvartalsvisa förändringen av säsongrensad BNP mot enbart historiska kvartalsvisa förändringar (ekvation 1 i tabell 9). Därefter tillförs i ett andra steg Barometerindikatorn som ytterligare förklarande variabel i en ny skattning (ekvation 2 i tabell 9).⁶ I tabell 10 görs motsvarande analys för förändringen av kalenderkorrigerad BNP jämfört med samma kvartal föregående år.

Tabell 9 BNP-tillväxt och Barometerindikatorn

Beroende variabel är procentuell förändring av säsongrensad BNP, jämfört med föregående kvartal

	Ekvation 1	Ekvation 2
Konstant	1,0 (7,6)	-1,6 (2,0)
ΔBNP_{t-4}	-0,4 (2,5)	-0,5 (3,4)
Barometerindikatorn		0,027 (3,3)
\check{R}^2	0,11	0,27
F(1,42) och F(2,38)	6,11	8,52
DW(1) och DW(4)	1,52 och 1,69	2,14 och 2,07

Anm. t-värden inom parentes.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 10 BNP-tillväxt och Barometerindikatorn

Beroende variabel är procentuell förändring av kalenderkorrigerad BNP, jämfört med samma kvartal föregående år

	Ekvation 1	Ekvation 2
Konstant	1,5 (3,2)	-9,4 (4,2)
$\Delta^4\text{BNP}_{t-1}$	0,5 (3,5)	-0,1 (0,7)
$\Delta^4\text{BNP}_{t-2}$	0,2 (1,4)	0,0 (0,3)
$\Delta^4\text{BNP}_{t-3}$	0,0 (0,1)	0,1 (0,9)
$\Delta^4\text{BNP}_{t-4}$	-0,3 (2,1)	-0,2 (1,5)
Barometerindikatorn		0,131 (4,9)
\check{R}^2	0,42	0,64
F(4,39) och F(5,35)	8,73	15,44
DW(1) och DW(4)	1,77 och 2,00	1,79 och 2,24

Anm. t-värden inom parentes.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Oavsett om kvartalsförändring för BNP används (se tabell 9) eller om BNP-tillväxten mäts som en jämförelse mellan innevarande kvartal och motsvarande kvartal föregående år (se tabell 10), blir Barometerindikatorn en signifikant förklarande variabel i skattningarna. Förklaringsvärdet (som det mäts av \check{R}^2) ökar med 0,16 och 0,22 i respektive skattning. Tolkningsen av den kvantitativa relationen mellan Barometerindikatorn och föränd-

⁶ Barometerindikatorn är på månadsfrekvens och fanns för perioden augusti 1996 till och med februari 2007 när dessa skattningar gjordes. Kvartalsvärden skapas som genomsnittet av månadsvärdena under kvartalet. Samplet blir därmed från och med kvartal 4 1996 till och med kvartal 4 2006.

ringen av BNP är i stort sett densamma i båda skattningarna. Om Barometerindikatorn ökar med 10 enheter ett kvartal svarar det mot att uppräknad årstakt ($10 \cdot (1,027^4 - 1)$) och kalenderkorrigerad årstakt för BNP ($10 \cdot 0,131$) ökar med 1,1 respektive 1,3 procentenheter.

Den generella slutsatsen är att Barometerindikatorn har en relativt stark samvariation med förändringen av BNP, vilket även framgår av en rent visuell betraktelse (se diagram 66 och diagram 67). Men för en särskild händelse, den s.k. Asienkrisen runt årsskiftet 1998/1999, framgår också att Barometerindikatorn visserligen var framgångsrik i att fånga det då allt dystrare stämningläget bland centrala aktörer i svensk ekonomi. Men dessa farhågor för en svagare ekonomisk tillväxt besannades aldrig och den faktiska BNP-tillväxten påverkades knappt alls. Det finns således skäl att vara försiktig med att använda Barometerindikatorn som indikator för BNP-tillväxten. Barometerindikatorn fångar förväntningarna, men om dessa inte slår in missar sannolikt Barometerindikatorn i utsagan om BNP-tillväxten.

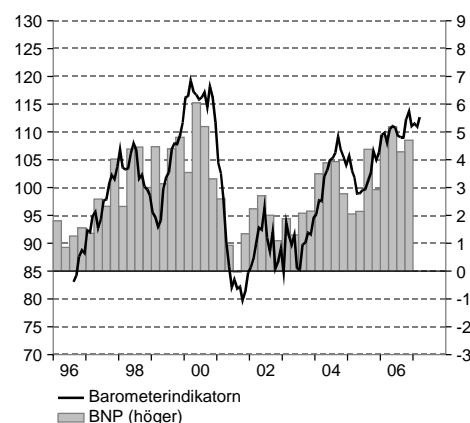
BAROMETERINDIKATORN ÄR LÄTT ATT TOLKA

En viktig uppgift för Barometerindikatorn är att sammanfatta de bakomliggande företags- och hushållsenkäterna på ett så lättolkat sätt som möjligt. Därför motsvaras de 16 netttotal som bygger upp Barometerindikatorn av samtliga netttotal som bygger upp de enskilda konfidensindikatorerna i de olika barometrarna. Efter bearbetning (se nedan) summeras netttotalen med hjälp av ett viktsystem, där netttotalen för industrin sammanlagt ges vikten 40 procent, för privata tjänstenäringsar 30 procent, för detaljhandel och bygg vardera 5 procent och slutligen för hushållen 20 procent. Detta innebär en hög grad av transparens, där t.ex. en ökning av Barometerindikatorn oftast enkelt kan härledas till att någon eller några av de ingående sektorerna går bättre.

Lägg dock märke till att viktsystemet inte tillämpas direkt på delsektorernas konfidensindikatorer. Den bearbetning som görs är att tidsserierna för alla enskilda netttotal som ingår i konfidensindikatorerna först säsongrensas och sedan transformeras till den standardiserade normalfördelningen med medelvärdet 0 och standardavvikelsen 1.⁷ Först därefter sker summeringen med hjälp av viktsystemet ovan. Fördelen med denna bearbetning är att man undviker att Barometerindikatorns förändringar regelmässigt domineras av de enskilda netttotal som normalt varierar mest, dvs. har högst historisk varians. Nackdelen är en viss förlust av genomskinlighet när man ska tolka förändringarna av

Diagram 66 Barometerindikatorn och BNP-tillväxten

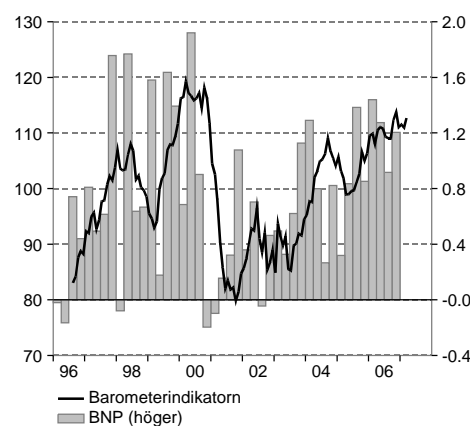
Index, månadsvärden respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 67 Barometerindikatorn och BNP-tillväxten

Index, månadsvärden respektive säsongrensad procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁷ En mer utförlig beskrivning av hur Barometerindikatorn är konstruerad, finns på Konjunkturinstitutets hemsida (www.konj.se).

Barometerindikatorn i förhållande till förändringarna av delsektorernas konfidensindikatorer.